

UNINETT programvaresamling - for DOS, WINDOWS og Macintosh
En programvareoversikt og litt om bruk

Utgave pr. 13/5 1995

Innhold:

- A) Programvare - PC
- B) Programvare - Macintosh
- C) Nettjenester og tilhørende program - en oversikt
- D) Oppringing - DOS og Windows
- E) Bruk av programvaren
 - Windows
 - DOS
 - Macintosh
- F) Referanseliste

UNINETT har samlet "public domain" og "shareware" TCP/IP (Internet) programvare for PCer og Macintosh maskiner. Samlingen inneholder programvare for oppringing, drivere både for lokalnett (mange typer) (PC) og for oppringt Internet, og brukerprogramvare for nettjenester.

Med oppringt Internet erstatter vi den faste leide linja og tilhørende kommunikasjonsutstyr med et modem og telefonsambandet. Vi må ha programvare på vår PC eller Mac som kan "snakke" TCP/IP protokollene over en telefonlinje - mellom PCen og en kommunikasjonstjener som vi ringer til. Protokollen (reglene) som UNINETT benytter for PC heter SLIP - Serial Line Internet Protocol. En annen slik protokoll er PPP - Point to Point Protocol. Den benytter UNINETT for Macintosh maskiner.

A) PROGRAMVARE - PC

Samlingen inneholder både DOS og Windows programvare. Programmene kan hentes med anonymous FTP fra UNINETTs maskin aun.uninett.no.

Under katalog `pub/pc/oppringt/disketter` er det 6 kataloger:

- 1) dosdisk
Program for DOS
- 2) windisk1
- 3) windisk2
- 4) windisk3
Program for Windows
- 5) oppsett
Dokumentasjon, etc
- 6) pakket
Arkivfiler (.zip) med innholdet i hver av de andre katalogene

Det betyr at for installasjon under DOS må vi hente innholdet i katalog 1 og 5, og under Windows innholdet i nr. 2, 3, 4 og 5

Det er innholdet i disse 5 katalogene som sendes ut til kundene i UNINETTs nye oppringttjeneste - på 5 disketter.

I katalog `pub/pc/oppringt/programmer` er det nyere utgaver av noen av programmene i samlingen, og også andre - som Netscape.

På aun.uninett.no er det en annen programvaresamling (fra 1994) i kataloger under `pub/pc/samson`. I katalog `disk2` er det pakke drivere for lokalnett, og installasjonsprogrammet inneholder et valg for lokalnett. Merk at de som skal bruke UNINETTs oppringttjeneste ikke må benytte installasjonsprogrammet og programmene i disse katalogene. Det tekniske opplegget er endret.

Oppdateringer av programvaren blir lagt ut på disse katalogene.

Det er for både DOS og Windows laget et automatisk opplegg for installasjon av programmene og oppsett av konfigurasjonsfiler. I katalogene `pub/pc/oppringt/disketter` og `pub/pc/samson/disk2` er det en utførlig installasjonsveiledning. I katalog `disketter` heter filen `install.wri` - det er en Write utgave. På `disk2` heter filen `les.meg`. Det er en ASCII-tekst utgave. Filene `install.wp` og `install.doc` der er henholdsvis en WordPerfect og Word utgave.

Installasjonen skjer ved at en kjører et installasjonsprogram som finnes på `dosdisk` og `windisk1` for henholdsvis DOS og Windows. Så

kjøres et konfigurasjonsprogram. Det er for både DOS og Windows et program for konfigurering av SLIP forbindelse, og - i pub/pc/samson katalogene - også et for lokalnettforbindelse. For SLIP forbindelse heter programmene ds-konf (DOS) og ws-konf (Windows), for lokalnett henholdsvis d-konf og w-konf. For bruk av disse programmene og annet rundt installasjonen, henviser vi til installasjonsveiledningen. Ved installasjon av oppringtpakken for Windows får vi et ikon med navn "konfigurasjon" som vi starter ws-konf med.

I installasjonsveiledningen i pub/pc/samson/disk2 står det at konfigureringsprogrammet er tilpasset "SAMSON skoler". SAMSON er prosjektet UNINETT gjennomførte i 1992 for oppkopling av alle høgskoler til UNINETT. Det ble satt ut til skolene en kommunikasjonsruter og en UNIX maskin. Det ble laget et standardisert opplegg for drift av disse. Programmene er tilpasset den standardiserte tildelingen en da gjorde av nettnavn og nettnummer. Brukere ved andre typer institusjoner må gi litt mer informasjon til konfigurasjonsprogrammet.

Installasjonsprogrammet legger programmene i følgende kataloger:

- DOS programmene: \samson
- Windows programmene: \winsock
- Oppsettfiler (DOS og Windows): \samson\oppsett

De oppsettfilene som konfigurasjonsprogrammene ds-konf og ws-konf lager med opplysningene vi gir, blir stort sett lagret i katalogene samson (DOS) og winsock (Windows). Konfigurasjonsprogrammene viser hvilke filer som lages (ev. oppdateres).

B) PROGRAMVARE - MAC

De nettjenesteprogrammene som er nevnt i oversikten i neste kapittel kan hentes med anonymous FTP fra UNINETT maskin aun.uninett.no. I katalogene DISK1, DISK2 og DISK4 under katalog pub/mac/oppringt er filer hvor programmene er samlet, og i katalog pub/mac er programmene tilgjengelig hver for seg. Programmet AddressFinder er i katalog pub/katalog/AddressFinder. I katalog DISK3 er en arkivfil med brukerveiledninger, og en fil med dette dokumentet. Se filen pub/mac/oppringt/LESMEG.

Filene i DISK1, DISK2 og DISK4 er delvis tilpasset UNINETT forhold, mens pub/mac inneholder originale distribusjonsfiler slik de er sendt ut på nettet fra produsent. I beskrivelsen av programmene lenger ute forteller vi noe om hvordan vi setter opp adresser til lokale tjenere, etc.

C) NETTJENESTENE OG TILHØRENDE PROGRAM - EN OVERSIKT

Det følgende er en oversikt over de nettjenester og tilhørende program som UNINETTs programsamling dekker - for DOS, DOS Windows og Macintosh. Vi nevner programkallet (for start av programmet) (DOS) og teksten under programikonet (Windows og Macintosh), samt hvilket program vi benytter der det ikke fremgår av kallet eller ikonteksten. Programmets versjonsnavn nevnes ikke - det kommer stadig nye utgaver. For Windows og Macintosh nevnes i parentes tilhørende tastetrykk for noen kommandoer.

Etterpå vil vi for de fleste av programmene gi en innledende brukerinformasjon - bl. annet nyttige tips.

OPPRINGING

DOS: login. Program: Phone
Windows: Tcpman - valg: Dialler (Alt d) / Login (l)
Macintosh: I kontrollpanelet: Config PPP - valg: open

NEDKOPLING AV FORBINDELSEN

DOS: logout. Program: Phone
Windows: Tcpman - valg: Dialler (Alt d) /Bye (b)
Macintosh: I kontrollpanelet: Config PPP - valg: Hard close

TERMINALOPPKOPLING

DOS: telnet. Program: NCSA Telnet

Windows: Telnet. Program: Ewan
Macintosh: NCSA Telnet 2.6

TERMINALOPPKOPLING TIL IBM STORMASKIN.

DOS: TN3270no
Windows: WTN3270 Program: Windows Socets 3270 Telnet
Macintosh: Tn3270

FILOVERFØRING

DOS: ftp
Windows: FTP Program: Win Sock_FTP
Macintosh: Fetch

ELEKTRONISK POST

DOS: pine
Windows: Weudora. Program: PC Eudora for Windows (fri utgave)
Macintosh: Eudora

NETNEWS

DOS: News Program: Trumpet
Windows: NetNews. Program: Trumpet for Windows
Macintosh: NewsWatcher

GOPHER

DOS: Gopher Program: PC Gopher III
Windows: Gopher. Program: Hgopher
Macintosh: TurboGopher

WORLD WIDE WEB

Windows: Mosaic
Macintosh: MacWeb

I neste utgave av programsamlingen vil Netscape erstatte Mosaic og MacWeb. Dette dokumentet inneholder også noe brukerveiledning for Netscape.

X.500 KATALOGTJENESTE

Windows: Swix
Macintosh: AddressFinder

LET VHA. SØKEORD ETTER FILER I FTP LAGRE

Windows: Archie
Macintosh: Anarchie (FTP filoverføring er innebygget)

FINN BRUKERNAVN, PÅLOGGEDE BRUKERE, ETC PÅ EN MASKIN PÅ INTERNET

DOS: finger
Windows: Finger Program: Windows Socets Finger Client
Macintosh: Finger

HVILKE INTERNET MASKINER ER ER VI INNENOM FRAM TIL .. (Hvor stopper forbindelsen)

Windows: Traceroute Program: Trumpet HOPCHW

KONTROLLER OM FORBINDELSEN TIL EN MASKIN ER OPPE

DOS: ping
Windows: Ping Program: WinSoc_Ping
Macintosh: MacTCP Watcher

For mer informasjon om de ulike tjenestene henvises det til litteraturen i referanselista og all den litteratur som etterhvert er kommet om Internet og tjenester i Internet.

D) OPPRINGING - DOS OG WINDOWS

I DOS starter vi oppringing ved å skrive login - vi starter \samson\login.bat. I login.bat er det et kall til phone.cmd - telefonnummeret vi ringer til, er lagret der.

I Windows bruker oppringingsprogrammet Tcpman filen \winsock\login.cmd. Der er telefonnummeret og brukernavnet på kommunikasjonstjeneren lagret.

Hvis vi på en maskin som er satt opp for oppringing vil endre telefonnummeret, kan dette gjøres slik:

- DOS: Start ds-konf, velg "Endre slip settinger", gi nytt nummer og lag konfigurasjonsfilene på nytt
- Windows: Bruk ws-konf og gjør som for DOS, eller følgende: I Tcpman velg Dialler (Alt d) og så Edit Scripts (e). Velg fil login.cmd. I denne filen kan vi endre telefonnummeret og brukernavn.

Vi kan også bruke en editor og endre henholdsvis phone.cmd og login.cmd

Ved oppringing brukes modemkommandoene atz for nullstilling av modemmet og atdt for ringing. Hvis det er problemer med modemmet må kanskje andre kommandoer gis manuelt.

E) BRUK AV PROGRAMVAREN

Vi skal i det følgende se på bruk av noen av programmene og først og fremst komme med noen gode råd for endel oppgaver. Vi henviser til hvor brukerhåndbok eller annet lesbart om bruk av programmet finnes, på diskettene eller på nettet. Endel program har bra innebygget brukerhjelp. Det er ikke brukerveiledninger for alle programmene.

På diskett (katalog) oppsett er det en fil progdok.zip som er en arkivfil med diverse informasjon (for DOS og Windows programmene). Filen pakkes ut med pkunzip - som også er på disketten.

Vi tar for oss programvaren for Windows, DOS og Macintosh hver for seg. Vi beskriver programmene som brukes i UNINETTs oppringttjeneste (katalogene under pub/pc/oppringt og pub/mac/oppringt på tjener aun.uninett.no).

=====
WINDOWS
=====

1) TCPMAN

Hvis vi får problemer med oppkoplingen (f. eks. feil telefonnummer) og det hele stopper opp, bryter vi oppkoplingsvansen ved å trykke på tasten Esc. Hvis det er nødvendig, kopler vi ned telefonforbindelsen med kommandoene: Dialler/Bye

I teksten på skjermen står det at vi avbryter med Esc.

2) EUDORA

Det finnes også en kommersiell utgave av Eudora med flere muligheter enn det denne gratis utgaven har. Det er en håndbok for gratisutgaven v. 1.4 - på aun.uninett.no i fil pub/pc/oppringt/programmer/eudora/14manual.exe. (et selvutpakkende program)

Her følger litt brukerinformasjon:

**** BRUK AV TASTATUR ISTEDEFOR MUS:**

I menylinja er det for hver kommando en bokstav som er understreket.

Menyen velges med å trykke på ALT tasten og den bokstaven.

Når menyen kommer opp, finner vi undermenyer (kommandoer) med nye understrekede bokstaver. Nå velger vi ved bare å skrive bokstaven. Det er også endel kommandoer vi kan gi direkte fra et vindu vha. CTRL og en bokstav (samtidig). Hvilke kommandoer det gjelder, og hvilken bokstav som brukes, vises i menyene.

I det følgende viser vi hva vi må gjøre for å få utført endel oppgaver. Vi viser både menyene og ev. CTRL < bokstav > kommandoer. Menyene (kommandoene) skrives med små bokstaver bortsett fra den understrekede bokstaven vi nevnte over. (Vi skriver menyene på samme måte ved beskrivelsen av andre program lenger ute.) Vi nevner også velgere vi må slå av og på.

** INNLEGGING AV E-POST ADRESSE

Eudora bruker en protokoll som heter POP mail for å hente post fra "postkassemaskinen", og protokollen SMTP for å sende post. Vi må fortelle Eudora vår e-post adresse på "postkassemaskinen". Velg menyene: Special/Configuration. Under "Network Configuration" finner vi feltene:

POP account: Skriv inn e-post adressen - slik: brukernavn@maskin.domene
(eks: ole@due.unit.no), ev. brukernavn@domene (eks.:
oleo@stud.unit.no)

Real Name: Skriv fornavn, ev. mellomnavn og etternavn. Dette vises sammen med e-post adressen hos mottaker. Ikke bruk norske tegn.

SMTP server: Maskinadresse fylles inn hvis SMTP tjeneren har en annen adresse enn POP tjeneren.

Return address: Hvis det til e-post adressen brukernavn@.. er knyttet en adresse: fornavn.etternavn@institusjon, fylles den inn her. Der er den adressen mottakeren ser og bruker ved svar.
(Eks.: ole.olsen@stud.unit.no)

** KOMMANDOER FOR ULIKE OPPGAVER

a) Hent post : File/check Mail (CTRL M)

De meldingene som legges i kø på postkontormaskinen blir slettet der når vi henter dem. Det kan vi unngå med valget /Special/Switches/Leave Mail on Server. Dette valget er det nyttig å utnytte for de som leser sin e-post fast på arbeid og som bruker oppringt Internet i tillegg f.eks. hjemmefra. Valget gjøres i Eudora programmet på maskinen vi ringer fra. Vi vil fortsatt kunne ha et fullstendig lager av alle mottatte meldinger i e-post programmet på arbeid.

b) Les ny melding:

Meldingene som hentes lagres i "Mailbox": In. Et vindu med en liste med meldingene i In vil automatisk komme på skjermen. Vi kan hente fram In med kommandoene:mailboX/In. (CTRL I)

Vi velger ut en melding i lista med mus eller piltastene og får fram selve meldingen i et eget vindu med et dobbelklikk eller Return tasten. Vi blar i meldingen med PageDown og PageUp tastene. Vi tar fram neste melding i lista med "ned" piltasten uten å gå tilbake til In lista, og likedan forrige melding med "opp" piltasten (i samme vindu). I Spesial/Switches kan vi endre fra bruk av piltastene for dette til CTRL + piltastene.

Vi avslutter et vindu med en melding med CTRL F4

c) Lagring av melding på fil: File/save As.

Utskrift også av meldingens konvoluttdel: Velg Include Headers i det vinduet vi får for å velge filnavnet. Skriv ut flere meldinger samtidig: marker dem med musa.

Merk at en stor melding deles av Eudora opp i flere meldinger (pga. at grensen for å vise tekst i et vindu er 30K). Vi kan samle alle delene igjen i en fil ved å markere alle meldingene og skrive ut. Ved å slå

av "Include headers" unngår vi å få hver meldings konvolutt del på filen, men kontrollerer om det er annen uønsket tekst mellom hver del (f.eks. MIME beskjedder).

d) Vedlegg i motatt melding:

Eudora lagrer et vedlegg direkte i en fil. Vi kan bestemme en fast lagerkatalog med: Special/Configuration og feltet "Auto Receive Attachment Directory" Eudora kan dekode binærfiler kodet med Mime eller Binhex sendt som vedlegg.

e) Sende ny melding: Message/New message (CTRL N).

Vi flytter oss mellom feltene i meldingens konvolutt del (To, Subject ...) med Tab tasten. Hvis vi vil sende en fil som et vedlegg, velger vi filnavnet med Message/attach Dokument (CTRL H). Vi velger om en fil skal kodes med MIME (type BASE64) eller BinHex i Special/Switches. Vi har også i vinduet hvor vi skriver meldingen en knapp med valgene MIME og BinHex.

Når vi skriver norske tegn, vil Eudora automatisk kode tegnene til MIME type: Quoted Printable. Det betyr at de som mottar meldingen i et e-post program som ikke forstår MIME, vil få f. eks. å som =E5. Det kan være plagsomt for endel mottakere, så vær oppmerksom på dette og tenk på hvilke mottakere som skal ta imot meldingen. Vi kan slå av denne kodingen slik:

- for den meldingen jeg skriver nå: Trykk på knappen QP i det vinduet vi skriver meldingen i.
- for alle meldinger: Velg menyene Special/Switches og slå av valget "May use QP".

Da bruker vi isteden MIME type: binary

Innlegging av tekst fra en fil direkte inn i meldingen: Bruk "cut" i en editor/tekstbehandler og "paste" i Eudora. (Edit/Paste eller CTRL V)

Når vi har laget meldingen ferdig, legger vi den i kø vha knappen Queue, menyene Message/queue for delivery eller CTRL E. Når vi har ringt opp kommunikasjonstjeneren, gir vi kommandoen File/send queued messages (CTRL T). Meldingen legges i "Mailbox" Out (mailboX). Der er meldingen merket med Q når den ligger i kø, og med S når den er sendt. Hvis vi ikke vil sende en melding som ligger i kø, må den hentes fram fra Out og slettes.

I Special/Switches kan vi slå på/av: Send On Check. Hvis påslått vil meldingene i køen sendes automatisk når vi kontrollerer om post er kommet. Der er også valget: Immediate Send - nyttig for de som er fast tilknyttet et nettverk.

f) Svar på melding:

Under meny Message finner vi menyene Reply to all (CTRL R), Forward, Redirect og Send again. I vinduet med meldingslisten finner vi knapper for Reply, Reply all, Forward og Redirect.

Redirect sender en motatt melding videre med den opprinnelige avsenderadressen i "From" feltet.

Reply legger inn motatt melding med > foran hver setning.

En del av en tekst som vi har markert og tatt vare på vha. Copy kommandoen i Edit menyen, kan vi legge inn i en melding med > foran hver linje med kommando "Paste as quotation" i Edit menyen.

g) Slett melding: Message/Delete (CTRL D)

En slettet melding blir overført til søppelbøtta (mappe Trash). Vi tar fram innholdet i søppelbøtta med mailboX/Trash, og kan gjøre om en sletting ved å flytte meldingen til en annen mappe. Vi sletter innholdet i søppelbøtta med: Special/Empty trash. Vi kan også slå på at søppelbøtta alltid skal tømmes ved avslutning av Eudora: Special/Switches/Empty Trash on Quit. Merk at hvis vi ikke selv gjør noe, vil søppelbøtta fylles opp.

h) Kortnavn: Window/Nickname (CTRL L)

Vi kan legge inn kortnavn (kallenavn) for en adresse eller en gruppe adresser.

i) "Add as Recipient"

I Message menyen finner vi "New message to >", "Reply to >", osv. Ved å bruke disse får vi en meny av adresser å velge fra. Nye adresser legges inn i menyen ved å markere en avsenderadresse i en mottatt melding og gi "Add as Recipient" kommandoen i Special menyen.

j) Diverse

Vi kan opprette nye "Mailbox": Mailbox/New. Vi flytter meldinger dit med menyen: Transfer. Merk at vi kan opprette en folder (folder) og en "mailbox" (meldingsmappe). Bare en meldingsmappe kan inneholde meldinger mens en folder kan inneholde flere meldingsmapper. Foldere benyttes til organisering av meldingsmapper.

Vi kan sortere lista i en folder på ulik måte: Edit/Sort. Vi kan lete etter ord i meldingene: Edit/Find.

Vi kan legge alle åpnete vinduer lagdelt: Window/Cascade (SHIFT F5). Dette er nyttig for å se hvilke vinduer (unødvendige) vi har åpnet.

Vi kan ha en fast hale i våre meldinger med opplysning om oss selv - navn, telefonnummer, arbeidssted, e-post adresse, etc. Dette kalles en signatur. Vi lager og lagrer en signatur med: Window/Signature. Vi legger inn vår signatur i en melding vha. Knapp nr. 2 fra venstre i vinduet vi skriver meldingen i - der er valgene None og Signature.

3) TELNET

Programmet heter Ewan. Det inneholder emnesortert hjelp.

Programmet er satt opp med DEC-VT100 som standard terminaltype. Vi velger terminaltype vha.: Options/Change emulation.

Oppkopling til ny adresse: File/New

Vi kan lagre adresser vi ofte skal til under et navn og ha navnene i en meny. Velg: File/Open (Alt P).

En meget nyttig egenskap er at vi kan lagre tekst som skrives i terminalvinduet på skjermen på en fil på PCen! Vi kan ta vare på det vi leser! Vi slår på lagring med File/Open Capture file, og slår av med File/Close capture file. Vi får opp et vindu hvor vi kan velge filnavn. Programmet foreslår navnet default.cap

4) FTP

Bak dette ikonet er programmet WinSock_FTP. Dette er et pek og klikk program. En finesse er at brukernavnet "anonymous" er lagt inn som standard og derved får vi en automatisk innlogging på en "anonymous" FTP tjener. Programmet spør etter vår e-post adresse. Denne brukes som passord til en slik tjener.

Filkataloger og filnavn både i lokal og fjern maskin vises i hver sine delvindu. Lista over filene viser ikke hvor store filene er. Det kan det være lurt å vite før en overføring starter - særlig når overføringen skjer over en telefonlinje. Men ved å trykke på knappen LongDir (nederst) får vi en liste (lik den vi får med et UNIX FTP program) hvor filstørrelse vises (kolonne 4, antall bytes).

Vi overfører filer ved å dobbelklikke på filnavnet eller ved å markere filen og klikke på pilene midt på. Knappen display overfører teksten i en markert fil direkte til skjermen - vha. av en "viewer" vi har bestemt vi vil bruke.

Det er en egen katalog ws_ftp i progdok.zip med en fil WS_FTP.doc

5) GOPHER

Programmet er hgopher.

Noe gode råd rundt bruk:

a) I programmet kan vi velge "visprogram" (viewer) for ulike typer filer vha. menyene Options og "Viewer set up". Vi velger fra menyen "View type" og fyller inn programmet vi vil bruke. For tekst er det satt opp et "vis tekst på skjermen" program som heter view. Dette er valgt for "View type" text.

Dette "vis tekst" programmet view har følgende ulemper:

- det viser teksten vha. proposjonalitetsskrift. En marg laget vha. blanke tegn blir f.eks. ikke pen.
- det kan ikke lagre tekst. Teksten lagres automatisk i en fil i vårt "Tmp Directory" (se pkt. d nedenfor). Se tittellinja øverst i tekstvinduet. Pass på å slette filer fra den katalogen etterhvert!

Vi kan endre "vis programmet" til f.eks. Notepad eller Write. Da kan vi lagre teksten hvis vi ønsker det etter å ha sett på den først. Vi kan arbeide videre med teksten - vi har alle mulighetene det "vis tekst" programmet som vi velger inneholder.

b) Vi kan også bestemme "visprogram" for bilder, for filer fra tekstbehandlere, etc.

c) Vi velger hvilken Gopher tjener vi automatisk skal koples opp til (starter fra) gjennom menyene: Options/Gopher set up. Pass på at det står adressen til en norsk Gopher tjener. Bruk gjerne UNINETTs tjener for Norge - adresse: gopher.uninett.no

d) Gjennom menyene Options/Gopher set up bestemmer vi vårt "Tmp Directory" og "Save to Directory". I utgangspunktet benyttes katalogen \tmp. Merk at Gopher vil ikke vise noe på skjermen hvis \tmp katalogen ikke er opprettet på PCen.

e) Menyene "Info on item" i menyen Commands forteller oss adressen og katalog/filnavn som en meny peker på. Vi kan også klikke på pilsymbolet i en menylinje.

f) Programmet inneholder en bra emneinndelt brukerveiledning - meny: help

g) Vi kan sette at en fil vi henter kan lagres direkte på en fil - ikke vises på skjermen. Menyer: Options/Copy mode/copy to File. Vi får spørsmål om katalog. Vi kan også velge "copy to Directory". Da lagres det vi henter direkte i en fil i katalogen vi har valgt vha. "Save to Directory" (se pkt. d).

Dette kan benyttes for å hente binærfiler (programfiler) f.eks. fra en FTP tjener

h) Det er en egen meny for bokmerke (bookmarks). Kommandoer: Sett bokmerke: Mark item (en menylinje vi har markert), mark menU (den menyen vi er i). Vis bokmerkemeny: show Bookmarks. Vi kan veksle mellom bokmerkemeny og meny der vi er med Commands/fLip

Vi lagrer bokmerkene i en fil på maskina. Vi kan ha flere bokmerkefiler. Standard bokmerkefilnavn er default.gbm. Kommandoer for lagring på fil: save bookmarks As (bestemmer filnavn), Save bookmarks (på samme fil som før). Ved avslutning av Hgopher får vi spørsmål om bokmerkefilnavn hvis vi har valgt et nytt bokmerke og ikke lagret på fil.

i) Det finnes på nettet et HGopher Information Center. Gopher adresse: gopher.ic.ac.uk 71 Merk at 71 betyr port nummer 71 - standard port nummer for en Gopher tjener er 70.

j) Programmet ser ut til å mangle kommando for direkte oppkopling til en Gopher tjener vi har adressen til. Vi kan foreta en direkte oppkopling slik:

- Vi velger Options/Gopher Set Up. Vi skriver den nye adressen i feltet "Gopher server". Da har vi egentlig sagt at den nye adressen er adressen som vi fast skal kople oss til som førstevalg ved start av Hgopher (vår hjemmearadresse). Det ønsker vi ikke, og derfor må vi trykke på OK knappen i dette vinduet og ikke Save knappen. Da lagrer vi ikke den nye adressen fast.

- Vi velger så menyen Commands/Go home

6) MOSAIC

World Wide programmet Netscape er beskrevet i pkt. 10.

Litt om bruk:

a) I oppstartfilen \windows\mosaic.ini er det en variabel Home Page. Mosaic kopler seg først opp til den adressen denne variabel inneholder - det er den hjemmeside vi har.

Hvis vi vil skifte hjemmeside, må vi endre adressen i variabel Home Page vha. en teksteditor.

Hjemmesider med hovedmenyer for Norge:

- <http://www.service.uit.no/homepage-no>
- <http://www.uninett.no>
- <http://www.nta.no/uninett/norweb.html>

Merk at i den første hjemmesiden foregår valgene i et bilde - i i et norgeskart. I den andre er det både bilder og tekst. Den første menyen får vi ikke hvis vi har visning av bilde avslått (se pkt. b). Den siste adressen gir oss en hjemmeside med en logo og en tekst med menyer.

b) De dokumentene vi henter inneholder ofte et bilde. Billedata må overføres og gjøres om til bilde. Dette kan ta noe tid, og hvis vi vil spare tellerskritt, kan vi slå av (og på) henting og visning av bilde med menyene: Options/Display Inline Images

c) Vi kan avbryte en overføring av et WWW dokument ved å klikke på det roterende symbolet i øvre høyre hjørne.

d) Vi ser adressen et valg fører oss til nederst på siden.

e) Vi kan lagre adresser til tjenerne vi vil tilbake til vha. menyene: Navigate/Add current to hotlist. Vi finner igjen de vi har lagret ved å velge: File/Open URL ev. CTRL O.

f) I progdok.zip er filen mosaic\install.txt. Der står det om parametrene i oppstartfilen \windows\mosaic.ini

7) NEWS

News programmet heter Trumpet.

Programmet inneholder en emnesortert hjelp.

I arkivet progdok.zip er det et dokument "Trumpet for Windows. v. 1.0" - etter utpakking i filen wtdoc.doc i katalog trnews.

Diverse:

a) Vi får en liste over grupper vi ikke er meldt inn i med: Groups/Subscribe. Programmet viser "Top level hierarchy" i et eget delvindu, og påmeldte og ikke påmeldte grupper i andre. Dette er oversiktlig. Vi velger vha. pek og klikk.

b) De artiklene som vi henter for en gruppe sorteres, slik at alle artikler med samme emne følger etter hverandre i lista.

c) Grupper og innlegg velges med pek og klikk eller med piltastene og Return tasten.

d) Vi blar i et innlegg med PageDown og PageUp tastene. Når vi er kommet til slutt av et innlegg, vil PageDown hente neste fortløpende innlegg i lista. Vi kan hente neste og forrige innlegg med knappene >> og <<.

e) Vi kan avbryte henting av meldinger i en gruppe og lese de vi har fått så langt.

f) Programmet registrerer at et innlegg er lest og viser ikke det i lista neste gang vi velger gruppen med meldingen. Hvis det er meldinger i lista vi ikke vil lese, og vi vil fjerne dem fra lista neste gang vi velger gruppen, bruker vi menyene: Group/Catch up.

8) WTN3270

Programmet er Winsock 3270 Telnet.

Programmet er satt opp med adresse til BIBSYS.

Merk:

a) Programmet inneholder hjelp - meny Help

b) Sammenhengen mellom tastaturet på PCen og de tastene vi egentlig skulle ha trykket på en IBM terminal, finner vi gjennom menyene: Help/Keyboard mapping. Tastene F1 .. F12 tilsvarer PF1 .. PF12.

- Menyen Print Screen sender skjermbildet til en tilkoplest skriver

9) SWIX

Dette er et program for oppslag i en såkalt X.500 katalogtjeneste. Vi kan søke etter e-post adresser og eventuelt telefonnummer, postadresse, etc for personer. Dette er en internasjonal katalogtjeneste.

Programmet inneholder en emnesortert hjelp.

Søking skrives inn slik: navn, organisasjon, land - f.eks. Alf Hansen, uninett, no

Programmet inneholder funksjonen "browse". Vi bruker den for å få alle som er registrert under et nivå. Vi får alle under UNINETT ved å skrive inn søket: uninett, no og trykke på "browse".

Programmet er satt opp til å søke mot tjeneren katalog.uninett.no.

10) NETSCAPE

Menyer og ev. alternative tastetrykk (i parenteser) for å få utført endel oppgaver - i Netscape 1.1 for Windows - og for Macintosh.

a) Hjemmeside settes:

Options/Preferences/Styles (Windows), Options/Preferences/Window and Link styles (Macintosh)

Husk å sett inn en norsk hjemmeside - f.eks. adressen <http://www.uninett.no/>. Standard hjemmeside når vi installerer programmet er i USA - adressen: <http://home.netscape.com/>

b) Valg av News tjener:

Options/Preferences/Mail and News

Vi får tilgang til meldingene i en News gruppe ved i File/Open Location vinduet (se pkt. f) å skrive adressen news:gruppenavnet - f. eks. news:no.uninett.diverse. Vi får en meny med alle News grupper ved å skrive news: som adresse.

c) Bilder:

A) Slå av og på henting av bilde ("på" er standard): Options/Auto Load Images

B) Hent bilder som ikke er overført:

- Alle bildene i en WWW side (dokument): Knappen Images i knapperaden, ev. View/Load Images (Ctrl I (Windows), kommando I (Mac)).

- Enkeltbilder: Klikk på billedikonet på skjermen.

C) Lagre bilde på fil: Pek på bildet og trykk på høyre musknapp

For Macintosh - pek på bildet og hold musknappen nede.

Merk at bilder som er i dokumenter vi allerede har hentet, er lagret hos oss lokalt (midlertidig) og disse bildene kan vi ikke slå av hvis vi tar dem fram en gang til.

d) Avbryte overføring:

Knapp Stopp i knapperaden, ev. Go/StopLoading (Esc tasten (Windows), kommando og punktum (Mac)).

e) Vis adressen til dokumentet vi har på skjermen:

Options/Show Location

f) Direkte oppkopling til en adresse:

Knapp Open i knapperekka, ev. File/Open Location (Ctrl L (Windows), kommando L (Mac))

Vi får et eget vindu hvor adressen skrives inn. Her kan vi også skrive adressen til FTP eller Gopher tjenerne (ftp://, gopher://).

Vi kan også skrive inn adressen i feltet vi får på skjermen når vi slår på Options/Show Locations - i feltet Location:. Oppkoplingen skjer når vi trykker Enter (CR) tasten.

g) Liste over WWW sider (adresser) vi har vært innenom etterat Netscape ble startet opp:

Go/View History (Ctrl h (Windows), kommando H (Mac)) (fra hjemmesiden og utover).

Vi får et eget vindu med navn og adresser - som vi kan velge fra for ny oppkopling. Vi finner de samme valgene nederst i menylista under Go.

h) Bokmerke.

Dette er WWW adresser vi har lagret for å brukes igjen for direkte oppkopling.

A) Lagre som bokmerke adressen til det WWW dokumentet vi har på skjermen: Bookmarks/Add Bookmarks (Ctrl A (Windows), kommando D (Mac)).

B) Liste over lagrede bokmerker: Bookmarks/View Bookmarks.(Ctrl b (Windows), kommando B (Mac))

Vi får et eget vindu og mulighet for å endre på lista (trykk på Edit >>) - vi kan endre bokmerkenavn, slette bokmerker, etc. Vi kan søke etter ord i bokmerkenavnene når lista er lang. Vi kan lagre bokmerkene på en fil (Export Bookmarks) - standard navn for Windows er bookmark.htm og for Mac: Bookmarks. Vi kan ta inn adressene fra andre lister med WWW adresser (Import Bookmarks).

C) Oppkopling til et bokmerke: Vi velger i vinduet vi får med "View Bookmarks", eller i menyen under Bookmarks. Der finner vi bokmerkene som de nederste menylinjene.

l) Lagre WWW siden (dokumentet) vi har på skjermen på en fil:

File/Save As (Ctrl S (Windows), kommando S (Mac)).

Vi kan for Mac velge mellom lagring av dokumentet som "text" (Ascii tekst) og som "source". I siste tilfellet får vi også dokumentets HTML koder.

I Netscape for Windows lagrer vi dokumentet som "text" når vi velger "Plain text"(.txt) i vinduet hvor filnavnet bestemmes, og også HTML koden når vi velger "Source" (.htm)

Vi kan lese filer med tekst og HTML kode som er lagret på egen meskin med File/Open File (Ctrl O (Windows), kommando O (Mac))

Vi kan lagre et WWW dokument direkte til fil: I Windows utgaven - hold shift tasten nede når dokumentet velges. På Macintosh holdes tilvalgstasten (alt tasten) nede.

Når vi henter programfiler (binærfiler) fra en FTP tjener skjer lagring direkte til en fil.

j) Utskrift av WWW siden (dokumentet) vi har på skjermen:

Print knappen i knapperekka, ev. File/Print (Ctrl P (Windows), kommando P (Mac),

Vi kan for Mac velge mellom å sende dokumentet til en skriver eller skrive det på en fil - da blir det en PostScript fil.

Merk at fonttype og tegnstørrelse på utskriften følger type og størrelse satt for visning på skjermen (se pkt n).

Hvis bredden av Netscape vinduet på skjermen er for stor, vil teksten forsvinne ut over papirkanten.

k) Vi kan sende WWW siden (dokumentet) vi har på skjermen til en e-post

adresse:

File/Mail Document (Ctrl M (Windows), kommando M (Mac)).

For å få dokumentteksten i e-post meldingen, må vi trykke på knappen Attach.

1) Se HTML koden til WWW siden (dokumentet) vi ser på:

View/Source.

Vi kan for Mac velge i det vinduet vi får om vi vil lagre tekst og HTML kode på en fil. Det kan vi også som nevnt gjøre vha. File/Save As valget nevnt foran. I Netscape for Windows må File/Save As benyttes.

m) Søk i teksten i den WWW siden (dokument) vi har på skjermen:

Knapp Find i knapperekka, ev. Edit/Find (Ctrl F (Windows), kommando F (Mac)).

n) Valg av tegntype og størrelse:

Options/Preference/Fonts and Colors (Windows og Mac).

Velg "For the Encoding:" Latin1 og så fonter og størrelse.

o) Valg av hjelperprogram:

Options/Preferences/Helper Applications

p) Meny Help

Merk at valgene under menyen Help starter en WWW forbindelse til Netscape's tjener i USA. Det blir ikke lagt noe hjelpetekst lokalt ved installasjonen. Hvis vi f. eks velger Handbook og Menu Items, så starter vi overføring av en større håndbok på 16 sider. Dette kan ta tid. Dette bør gjøres bare en gang - dokumentet bør lagres ev. skrives ut. Også andre menyer medfører overføring av dokument på endel sider.

=====
D O S
=====

1) NEWS

Programmet er Trumpet News.

I progdok.zip er det en kort veiledning i fil dosnews.doc i katalog trnnews

Litt om bruk:

a) Velg ny gruppe (møte):

Vi velger menyene Group (Alt G) og enten Subscribe eller "Subscribe with mask". Den siste - hvor vi gir et søkeord - er meget nyttig da det nå er ca. 3500 grupper vi ellers får å bla i. Skjermen er delt i to - nederste del inneholder navnene på ikke påmeldte grupper og den øverste de påmeldte. Vi blar i gruppene i nederste vindu og velger påmelding vha. Return tasten. Da flyttes gruppenavnet opp i øverste vindu.

Vi blar side for side i lista med PageDown og PageUp

Når vi er ferdig med valget, flytter vi oss opp i øvre halvdel vha. ESC tasten.

b) Valg av gruppe for lesing av meldinger.

Vi vandrer i øverste vindu med piltastene og velger gruppe for lesing av meldinger. Med Return tasten henter vi en liste over uleste innlegg i gruppa. Lista vises i nederste vindu. Når vi er ferdig med å lese innleggene i en gruppe, velger vi neste gruppe i lista med F8, og forrige med F7.

c) Lesing av innlegg.

Vi vandrer i meldingslista i nedre vindu med piltastene og PageDown og PageUp. Vi henter et innlegg med Return tasten eller F9. Vi veksler mellom teksten i innlegget og lista med F9.

Merk at innlegg med samme emnefelt er lagret etter hverandre.

Når vi har lest innleggene vi er interessert i, markerer vi resten som lest vha. kommandoene Group og Catch up. Programmet holder oversikt over hvilke innlegg vi har lest i et møte.

Vi lagrer et innlegg på fil vha Article/Save (Alt S) eller Article/Append.

d) Vi kan avbryte et innlegg vi skriver med ESC tasten

e) Vi kan gå til DOS uten å avslutte programmet vha. Special/Dos.

f) Vi melder oss ut av en gruppe med menyene Groups og uNsubscribe (Alt g/n).

2) GOPHER

Programmet er PC Gopher III.

Diverse:

a) Adressen til den Gopher tjeneren vi vil kople oss opp til først settes i vinduet vi får med menyene Configure/Application (Alt C/a). Programmet er satt opp mot UNINETTs meny for Norge.

b) Vi får se adressen som en meny peker på med File/Attribute info (Alt I)

c) I Configure/application finner vi valget "Single window mode" Hvis dette ikke er satt, får vi et vindu for hver ny meny vi velger, og da vinduene er forskjøvet blir de mindre og mindre.

d) Vi lukker et vindu med Windows/Close (Alt F3). I "Single window mode" går vi en meny tilbake vha. valget Back ev. ved å skrive k. Når vi har flere vindu, går vi tilbake til tidligere menyer ved å lukke vinduene (Alt F3)

e) Vi legger inn adressen til der vi er som bokmerke vha. File/Open Bookmark List (F9). Velg så Insert.

f) Det ser ikke ut som om dette programmet inneholder mulighet for å kople oss opp direkte til en Gopher tjener vi har adressen til.

3) PINE

Dette er også et mye brukt e-post program på UNIX maskiner - kommandoene er de samme.

Programmet inneholder en god brukerveiledning. Vi får en generell veiledning ved å skrive ? i hovedmenyen, og vi kan be om en egen veiledning når vi gjør ulike oppgaver i programmet. De kommandoene som vi har til bruk ethvert sted i programmet, vises nederst på skjermen. Kommandoene står der med navn og hvilken bokstav eller kombinasjon av CTRL tast og bokstav vi skal bruke for å få utført kommandoen. Merk at ^G betyr trykk CTRL tast og bokstav G samtidig.

Oppstartfilen heter pinerc og finnes i katalog \pine

Litt om bruk av pine:

a) Når programmet startes, hentes nye meldinger over til folder INBOX. Ved avslutningen av programmet får vi spørsmål om leste meldinger skal lagres i folder LESTE. Utgående meldinger lagres alltid i folder SENTMAIL.

b) Velg melding: Vi velger hvilken folder vi vil lese meldinger i med Folder list (L) og får en liste over meldingene i folderen med Folder index (I). Vi velger en melding med piltastene og tar den fram med Return tasten eller kommando V. Vi velger neste og forrige melding i lista med N og P. Vi velger neste uleste melding med TAB tasten.

c) Les melding: Kommando ? gir oss kommandooversikt og utfyllende veiledning. Vi får en ny meny nederst med Other cmds (O)

Vi lagrer meldingen i en fil på PCen med kommando Export (E). Hvis filen eksisterer, legges meldingen bak eksisterende tekst. Vi lagrer meldingen i en folder med Save (S).

Vi skriver meldingen på en tilkoplet skriver med Print (Y).

Vi har kommandoene Reply (R) og Forward (F). Med Reply får vi spørsmål om teksten i den originale meldingen skal være med i svaret. Hvis ja, starter alle linjene i den meldingen med >. Dette er nyttig når vi skal kommentere en melding.

Vi behandler vedlegg til meldingen med ViewAttch (V). Vi kan lagre vedleggene på fil eller se dem på skjermen hvis viserprogram er installert.

Vi tar frem meldingslista igjen med kommando I.

d) Skriv og send melding: Kommando er Compose (C).

Vi vandrer mellom feltene i meldingens konvolutttdel (To:, osv.) og mellom meldingsdelen og konvolutttdelen med piltastene.

Vi legger tekst fra en fil inn i meldingen med Read File (CTRL R). Vi får spørsmål om filnavn. Vi får tilgang til maskinens filkatalog vha. "To files" (CTRL T). Vi velger fil med piltastene og henter teksten med Return.

Vi velger at en fil skal sendes som vedlegg med kommandoen Attach (CTRL J) - når vi er meldingens konvolutttdel. Også her er kommandoen To files (Ctrl T) tilgjengelig. Filen som vedlegges kodes som MIME type BASE64.

Tekst skrevet med norske tegn sendes ut som MIME type Quoted Printable når variable character-set=ISO-8859-1 i oppstartfilen pinerc. Hvis tegnsettet isteden er satt til US-ASCII, kodes tekst med norske tegn med BASE64. Om det er mulig å velge andre MIME typer, gjenstår å finne ut.

Når vi skriver meldingen kan vi rette teksten - PINE inneholder en editor. Se kommandooversikten vi får med Help (CTRL G).

Vi kan midlertidig avbryte skrivingen av meldingen med Postpone (ctrl O). Vi tar tilbake meldingen med Compose (C).

e) Adressebok. Vi kan gi en adresse et kortnavn eller samle flere adresser under samme navn vha. Address book (A) For en enkelt adresse velg Add (A) - for flere adresser (liste) velg: CreateList (s). Vi kan legge til flere adresser til en liste med AddToList (Z). Vi skriver inn fullt navn (Add) ev. beskrivelse av liste (CreateList), kortnavn og e-post adresse(er) etter tur.

f) Vi kan ta avsenderadressen fra den meldingen vi leser og legge den inn i adresseboka. Kommando: TakeAddr (T).

g) Vi kan i en meldingsliste forflytte oss til et bestemt meldingsnummer (Jump (J)) eller til en melding med et gitt ord i emnefeltet (Where is (W)).

4) NCSA TELNET

Oppkopling til en maskin på nettet: telnet adresse - f.eks. telnet demo.uninett.no

Vi får en kommandoliste med ALT H. (ALT tast og H)

Det er en brukerveiledning i arkivet progdok.zip (disk2) - i katalog NCSA. Filen heter tel23doc.exe og er et selvutpakkende program.

Noen kommandoer:

a) Utskrift til fil av det som skrives på skjermen (logging).

- Dump av skjermbilde: ALT D
- Slå på / slå av "skriv alt fra nå av": ALT C
- Filnavnet er som standard satt til \telnet.out. Navnet kan endres med ALT P.

b) Vi kan ha flere telnet oppkoplinger (sesjoner) samtidig. Vi starte

en ny sesjon med ALT A. Vi veksler mellom sesjonene med ALT B

c) Vi kan gå til DOS uten å avslutte programmet med ALT E. Vi kommer tilbake til programmet med exit.

=====
MACINTOSH
=====

Nettjenesteprogram for macintosh kan hentes over nettet fra UNINETT's maskin aun.uninett.no - katalog pub/mac.

I katalogene DISK1 og DISK2 under katalog pub/mac/oppringt er to filer hvor programmene er samlet - untatt MacWeb som er i en egen arkivfil i DISK4.

Se filen LESMEG i pub/mac/oppringt.

Filene i katalogene DISK1-4 er selvutpakkende (.sea) filer kodet med Binhex4.

I katalog pub/mac er programmene tilgjengelig hver for seg. Programmet AddressFinder er i katalog pub/katalog/AddressFinder.

Filene i DISK1 og DISK2 er delvis tilpasset UNINETT forhold, mens pub/mac inneholder originale distribusjonsfiler slik de er sendt ut på nettet fra produsent. Merk at filnavnene på pub/mac og i denne veiledningen inneholder versjonsnavn - denne delen av filnavnene vil endres etterhvert.

Programfilene i pub/mac er oftest arkivfiler (med flere filer)- av type Stuffit (.sit) eller Compactor (.cpt). Noen er selvutpakkende filer (.sea). Alle filene i pub/mac er kodet til ASCII tegn vha. BinHex (.hqx) - de kan derfor overføres som tekstfiler.

Filene må dekodes og pakkes ut. Program for det (Stuffit Expander) er også lagt ut i katalog pub/mac.

Noen av programfilene i pub/mac har navn som forteller type arkivfil (.sit.hqx) - andre navn ender bare på .hqx. I beskrivelsen av programmene står det da arkivtypen som dukker fram etter dekoding.

I katalog pub/mac/oppringt/DISK3 er en arkivfil med noen brukerveiledninger.

1) EUDORA

Filer på aun.uninett.no: eudora151.sea.hqx, eudora151fat.sea.hqx og eudora-man151-word.sea.hqx.

Dekoding gir et .cpt arkiv.

Eudora for MAC er lik Eudora for Windows, så for brukerveiledning henviser vi til veiledningen foran. Merk dog at Eudora for MAC har en bra innebygget hjelp for alle oppgaver. Den vises i "bobler" når vi har slått på "vis hjelp" for maskina (symbol med ? øverst til høyre).

I v. 1.5 settet vi alle parametre i Special/Settings..

Merk at hvis vi vil sende vedlegg vha. MIME koding (BASE64) til en mottaker på en annen type maskin enn en MAC, må vi velge metode AppleDouble.

2) NEWSWATCHER

Filen er news-watcher-20b9.hqx. Dekoding gir et .cpt arkiv. En brukerveiledning er i filen newswatcher.manual.txt

NewsWatcher har støtte for tegnsettet ISO 8859-1 (Latin 1). Det betyr at 8 bit Latin1 tegn (som æ, ø og å) oversettes til Macintosh tegnsett både ved lesing og utsendelse av innlegg.

Litt om bruk:

a) Personlig liste med grupper:

Ved start av NewsWatcher første gang får vi et vindu med en liste over alle gruppene (møtene). Vi kan bla i lista og dobbeltklikke på et navn og få liste over meldingene i gruppa. Vi kan lage en liste med et utvalg av interessante grupper slik:

Velg File/New Group Window. Vi får et lite vindu med navn "untitled". Fra den totale lista kan vi dra et gruppenavn over til det nye vinduet og slippe det der. Vi kan også klikke på gruppenavnet og velge det med kommandoen Special/Subscribe. Når vi har valgt de gruppene vi er interessert i, lagres valget med File/Save ev. Save as. Vi får spørsmål om navn, og en fil blir lagret.

Vi tar fram igjen dette utvalget med File/Open Group List. Fra fullista velger vi navnet vi lagret utvalget under. Vi kan legge flere grupper til utvalget, og så lagre på nytt med File/Save (vi får spørsmål uansett hvis vi glemmer å lagre).

Vi kan ha flere sett med valgte grupper lagret under ulike navn - f.eks. ut fra en grovsortering av emnetype.

NewsWatcher holder oversikt over hvilke innlegg vi har lest når vi velger gruppen fra vår personlige liste. Hvis vi velger gruppen fra den totale lista får vi alle innlegg, både leste og uleste. Foran gruppenavnene i den personlige lista er et tall som forteller antall uleste innlegg i gruppa.

Vinduet med den totale lista kan vi slå av (og på) med Windows/Hide (Show) Full Group List. Merk at den totale lista lagres lokalt på Mac'en, så denne lange lista kan tas fram uten bruk av tellerskritt! Lista friskes opp med Special/Rebuild Full Group List

Vi fjerner grupper fra vår personlige liste med Special/Unsubscribe.

Ved oppstart får vi et vindu med nye grupper opprettet siden sist. Dette kan slås av, og vi kan søke etter nye grupper med Special/Check for New Groups.

b) Lista over innlegg i en gruppe:

Ved å velge en gruppe får vi et vindu med alle innleggene (artiklene). Vi kan velge om vi i lista vil se avsender eller ikke for hvert innlegg vha. File/Preferences. Foran endel meldinger er det en trekant og et tall. Det betyr at det er en "tråd", dvs. flere innlegg med samme emne, og tallet sier antall innlegg. Ved å klikke på trekanten kan en ekspandere lista med alle innleggene i "tråden".

Vi kan søke etter meldinger i en gruppe ut fra ord i meldingenes "header" felt (emne, dato, etc) vha Search/Search selected Groups.

c) Lese innlegg.

Under kommando News finner vi "Next Article", "Next Thread" og "Next Group". Hvis vi velger "Next Group", merkes alle uleste innlegg som leste. Det samme gjelder alle uleste meldinger i en "tråd" når vi velger "Next Thread".

Lange meldinger (større enn ca. 320000 tegn) deles opp i flere deler, og vi velger neste del nederst i artikkelvinduet. Når innlegget lagres på fil, lagres hele i ett.

d) Utvelgelse av flere grupper/innlegg i liste

En velger et område (fra - til) ved å klikke på linja ved start eller slutt, og bruke Shift og klikk på linja i den andre enden.

En velger flere spredt ved å holde kommandotasten nede mens en klikker på linjene i lista.

e) Bruk av tastatur istedenfor mus:

En rekke av kommandoene kan utføres av kommandotasten + et tegn. Se menyene for hva som brukes for hva. Det finnes også "Keypad Shortcuts" for å minimalisere tastaturbruken mer (unngå kommandotasten bl. annet). Se Appendix A i håndboken. Med et "Apple extended keyboard" vil taster som Home, End, PageUp og PageDown alltid virke - "shortcut" opsjonen trengs ikke slås på.

3) FETCH

Dette er programmet for filoverføring

Filen er fetch-212.hqx og fetch-21b4-docs.txt

Kommandoen Windows/Fetch Help gir oss en god innebygget hjelp.

a) Hvis StuffitExpander er installert på maskina, vil Fetch automatisk dekode .hqx filer, og også pakke ut Stuffit 1.5.1 (.sit) arkiv. Forutsetningen er at "Automatic" er valgt i hovedvinduet og filnavnet etter dekoding har filtype .sit. Med kommandoen Customize og så Suffix Mapping og Post-Processing kan vi sette opp at Fetch skal behandle filer med gitte filtyper videre med bestemte program når "Automatic" er valgt. På denne måten kan en f.eks pakke ut Compactor (.cpt) arkiv.

b) Med kommando Customize og Edit Shortcuts kan vi sette opp endel adresser vi ofte kopler oss opp til, og også velge en adresse som vi automatisk får som førstevalg.

c) Merk at Fetch oversetter automatisk tegn mellom ISO 8859 (Latin 1) og Macintosh tegnsett - f.eks norske tegn!

4) TELNET

Filer er Telnet2.6.sit.hqx og Telnet2.6.README. Programmet er NCSA Telnet versjon 2.6.

Merk at denne utgaven ikke benytter egne konfigurasjonsfiler (config.tel og telpass/ftppass)

Vi kan bruke tastaturet slik det er satt opp i systemet som standard.

a) Vi kan få oversatt ISO 8859-1 tegnsett til Macintosh tegnsett gjennom kommandoene: Session/Translation og valget ISO8859-1.

b) Terminaltype er satt til VT220. Gjennom Edit/Preferences og valget Terminals kan vi lage en ny "terminal" med terminaltype og annet definert.

c) Gjennom Edit/Preferences/Session kan vi under et navn sette adresse, etc, for en fast prosedyre for oppkopling mot en bestemt maskin. Ved å klikke på New, får vi et vindu med en rekke valg. Dette brukes i File/Open Connection og File/Open Special.

d) Programmet inneholder også FTP filoverføring

5) GOPHER

Filen er TurboGopher2.0b2.sea.hqx.

Versjon 2 inneholder mye nytt og også menyene er endret. Dette er også en utgave for PowerMac.

Denne versjonen krever tillegget "Thread Manager" - som er standard i System 7.5. Dette tillegget er med i denne distribusjonen av TurboGopher og må legges inn i systemmappen tillegg.

a) Adressen til den Gopher tjeneren som programmet skal kople seg opp mot ved oppstart settes i menyene Gopher/Preferences. Der slår vi også på at ISO 8859 Latin 1 tegn skal oversettes til tilsvarende Macintosh tegn, og bestemmer hvilke "visprogram" (Helper Applications) vi vil bruke for ulike typer filer (bilder, etc,).

b) Vi kan kople oss direkte til en Gopher tjener vi har adressen til vha. menyene Gopher/Another Gopher (kommando-N).

c) I versjon 2 får vi vha. menyene Gopher/Use Uniform Resource Locator et vindu hvor vi kan skrive inn adresser på Uniform Resource Locator (URL) form - slik en skriver adresser i World Wide Web (WWW). Hvis vi skriver adressen til et WWW dokument eller klikker på en menylinje som peker til et www dokument, vil TurboGopher v.2 starte MacWeb. Hvis vi skriver en URL adresse med ftp://, starter Anarchie.

d) Med menyene Edit/Format (kommando-y) kan vi velge font for teksten på skjermen.

e) Når vi velger en meny som starter en terminaloppkopling, startes NCSA Telnet, og det blir lagret et dokument i TurboGopher folderen som vi senere kan klikke på og etablere direktekontakt.

f) Vi kan søke etter en menylinje ved å skrive de første bokstavene menylinja eller bruke kommandoene Edit/Find.

g) Bokmerker lages på en helt ny måte i v.2. Vi har et vindu "Bookmark Worksheet". Vi kopierer en meny (og tilhørende adresser) vi vil ha som bokmerke til dette vinduet med Edit/Copy (kommando-C) og Edit/Paste (kommando-v). Vi lagrer den nye bokmerkelista med File/Save (kommando-s). Vi har et ikon "Bookmark Worksheet" som vi kan klikke på og starte Gopher.

Vi kan lagre et helt menyvindu vi vil tilbake til vha. File/Save a Copy. Vi starter Gopher og får menyvinduet ved å klikke på tilhørende ikon.

Vi kan flytte på menylinjer i et vindu, f.eks bokmerkevinduet, med Edit/Cut og Edit/Paste.

h) Vi kan avbryte en oppkopling eller overføring av et dokument med kommando-. eller ved å lukke tilhørende vindu.

i) Flere valg kan utføres samtidig.

Se ellers menyen Gopher/help

6) ANARCHIE

Dette er programmet for å søke i Archie tjenerer etter program i FTP tjenerer. Filen er anarchie-130.hqx. Vi får et .sit arkiv.

Brukerinformasjon - dokumentene: Quick Start, Tutorial og Documentation.

a) Vi kan skrive inn adressen til en Archie tjener (File/Find), og vi får også en meny med adresser. (I systemmappen "valg" er det en fil med adresser: Archie servers). Vi bør legge inn og bruke fast adressenarchie.uninett.no.

b) Anarchie inneholder FTP - vi kan hente programmene uten å gå ut av programmet (dobbeltklikk på navnet). I Edit/Preferences setter vi folderen hvor filene som vi henter skal legges. Vi kan kople oss direkte til en FTP tjener vi har adressen til og hente filer (File/Get).

Filene blir automatisk dekodet og utpakkert med Stuffit Expander hvis "Decode files" er slått på i Preferences (og Stuffit Expander er installert på maskina).

c) Programmet inneholder "bookmarks" - en liste over kataloger eller filer programmet kopler seg direkte til på nettet. Vi tar lista frem i File menyen og velger "merke". Vi kan også gå rett inn i folderen Bookmarks som er sammen med Anarchie programmet. Der er for hvert bokmerke en egen fil (et Anarchie dokument), og vi velger oppkopling ved å klikke på et filsymbol. Vi får fillista dit vi kommer og starter filoverføring ved å klikke på et filnavn.

I File er kommandoen Save bookmarks for å lage nye "bookmarks". Pass på at "Anarchie dokumentet" for det nye bokmerket lagres i folder "Bookmarks".

7) World Wide Web

Det mest kjente programmet også for Macintosh har vært Mosaic. Et annet program er MacWeb. Det siste er valgt i programsamlingen for UNINETT oppringt. Netscape er nå det mest populære WWW programmet. Dette blir programmet i neste utgave av programsamlingen. Vi beskriver alle tre:

Netscape

Se beskrivelsen under program for Windows - pkt. 10. Stort sett er det eneste som er forskjellig mellom Windows og Macintosh utgaven de taster vi kan trykke på for å unngå musbruk (hurtigtaster).

Mosaic

Fil er NCSAMosaic.200A2.sit.hqx En kort brukerveiledning finnes i NCSAMosaicMac.faq ("NCSA Mosaic for the Macintosh Frequently Answered Questions").

Se også veiledningen for Mosaic for Windows

Diverse rundt bruk:

- a) Hjemmeside settes med kommandoen Options/Use this URL for Home eller med Options/Preferences/Misc.
- b) Versjon 2 har implementert "forms" - dog så langt ikke uten brukerproblemer
- c) En kan klikke på og aktivisere en ny lenke (adresse) mens en henter fra en annen.
- d) En avbryter en overføring ved å klikke på den roterende Mosaic logoen i øvre venstre hjørne, ev. med kommandotasten og . (punktum) (kommando-.).
- f) En kan slå av og på automatisk visning av bilder når et dokument hentes med Options/Auto-load Images. Vi kan hente fram et bilde manuelt ved å klikke på merket for et bilde i et dokument.
- g) Et dokument kan lagres rett på fil med Option/Load to disk (kommando-L).
- h) Vi lagrer adressen til steder vi vil tilbake til i en "hotlist" - med kommandoen: Navigate/Add this Document (kommando-d). Adressen lagres i en "hotlist" fil. Opprettelse av nye og arbeid med "hotlist" filer gjøres i kommandovinduet vi får med: Navigate/Hotlist. I samme kommandovindu åpner vi en "hotlist" fil for bruk med valget: Open HL, og vi får da en meny med "hotlist" adressene å velge fra.
- i) Vi kopler oss rett til en WWW tjener vi har adressen til med File/Open URL (kommando-u).
- j) Mosaic for Mac inneholder ikke egen menykommando for Gopher eller andre tjenester. Vi kan bruke Mosaic som en Gopher klient. Vi må gi adressen til vår lokale Gopertjener vha. File/Open URL og vi bør legge inn adressen i "Hotlist" for senere oppkoplinger. Adressen til UNINETTs Gopher tjener for Norge skrives: gopher://gopher.uninett.no. Med Mosaic som Gopher tjener kan vi hente binærfiler - de blir lagret rett på disken.
- k) Merk at bredden på Mosaic vinduet har betydning for hvordan en side skrives ut.
- l) Søk i en tekst gjøres med Edit/Find kommandoen (kommando-f)
- m) Hvilke hjelpeprogram (for f.eks å vise bilder) som Mosaic setter i gang for ulike typer filer er bestemt (og kan endres) med Options/Preferences/App

MacWeb

Fil er macweb1.00A3.sea.hqx. Utpakking gir også en PowerMac utgave.

Se også beskrivelsen av Mosaic.

- a) Hjemmeside settes med File/Preferences/General
- b) En avbryter en overføring med kommandotasten og . (punktum).
- c) Vi lagrer adresser i en "hotlist" med kommando: Hotlist/Add this document (kommando-d). Adressene lagres i en fil - standard navn er MacWeb Hotlist. Vi kan ha flere slike filer. Nye adresser i "hotlist" lagres i filen med Hotlist/Hotlist operations/Save, ev. så får vi spørsmål om lagring ved avslutning av programmet.
- Vi åpner innholdet i en "hotlist" fil for bruk med Hotlist/Hotlist operation/Open. Vi velger i liste under kommando Hotlist. Vi kan velge "hotlist" adresse i en meny i Open URL (kommando-U). Vi kan i File/Preferences/File folders sette at en "hotlist" fil automatisk skal åpnes ved oppstart av programmet.
- d) Hjelpeprogram velges vha. Edit/Suffixes og Edit/Helpers

e) Vi kan se HTML koden for den WWW siden vi har på skjermen med Options/View source. Vi kan lagre HTML koden med File/Save As og Format: HTML.

f) Vi slå av/på automatisk visning av bilder vha. Autoload Images i File/Preferences/Format.

g) Vi setter oversetting fra ulike tegnsett til Mac tegnsett i File/Preferences/Format - f.eks. ISO -> Mac

h) I siste utgave av MacWeb er bokmerke innført. Når vi har et WWW dokument på skjermen som vi vi hoppe direkte til senere, benytter vi File/Save URL og adressen blir lagret i en egen fil med et eget ikon (vi bestemmer filnavnet). Start av MacWeb og automatisk oppkopling skjer ved å klikke på ikonet. Prøv ikonene i mappen Bookmarks som er i distribusjonen av MacWeb.

i) Filene i en FTP tjener vises både med opprettelsesdato og filstørrelse.

8) AddressFinder.

Dette er et program for oppslag i X.500 adressekatalog. Fil på aun.uninett.no er pub/katalog/AddressFinder/AddressFinder.hqx. En brukerveiledning - en Postscript fil - er i fil pub/katalog/AddressFinder/af-userguide.ps (24 sider).

Vi kan søke på person, organisasjon og land.

9) TN3270

Dette er terminalprogram for oppkopling mot IBM stormaskin. Filene er: tn23d26.seahqx og tn24a4.seahqx. Se innholdet i filen: tn3270.read-me

E) REFERANSELISTE:

UNINETTINFO er UNINETTs informasjonstjener. Der er det lagt inn informasjon om UNINETT, om tjenester på nettet og brukerveiledninger. Vi når UNINETTINFO med:

- FTP til adressen aun.uninett.no - katalog uninettinfo.
- Gopher. Adresse: gopher.uninett.no Velg meny: UNINETT informasjonstjer.
- World Wide Web: Adresse: <http://www.uninett.no/info/uninettinfo.html>

Noe lesestoff:

1) Seth Novogrodsky: Practical Guide to Selecting a Modem.

UNINETTINFO fil brukarhjelp/oppringt/modem.info

2) Brosjyrer fra UNINETT:

- Basis infrastruktur
- Informasjonstjenesten
- E-post
- Katalogtjenesten
- News

3) UNINETTs informasjonsblad: UNINyTT

Artikler fra eldre nummer kan hentes fra UNINETTINFO. Velg meny: UNINyTT (World Wide Web) ev. UNINETTs informasjonsbulletin (Gopher).

4) Knut L Vik: Nett og nettjenester.

UNINETTINFO fil: teneste/oversikt/nett.tjenester
WWW adresse: <http://www.unit.no/itea.info/nettinfo/nettj.html>

5) Guide to Newtork Resource Tools

UNINETTINFO fil: teneste/oversikt/nettools.guide

5) Kontur - Tidsskrift for lærarutdanning - nr. 2-3 1993.

Et spesialnummer om UNINETT og tjenester i nettet

F) HVOR FINNES DENNE VEILEDNINGEN PÅ NETTET:

Denne veiledningen er lagret i UNINETTINFO - fil: brukarhjelp/nettprog.pc-mac
Gophermeny: Brukerhjelp og brukerhandbøker/UNINETT programvaresamling
- en oversikt og litt brukerveiledning.

Veiledningen er også lagret sammen med programvaren på aun.uninett.no
- i fil pub/mac/oppringt/progpakke.uninett.veil (ISO 8859 tegnsett) ,
i fil pub/pc/oppringt/progsaml.txt (DOS tegnsett) og i
pub/pc/samson/disk2/brukerve.txt (DOS tegnsett)

Knut L Vik
UNIT - IT-avdelingen (ITEA)
knut.vik@itea.unit.no